ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CLAUS GULMANN της 13ης Ιουλίου 1994 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Το Verwaltungsgericht Mainz υπέβαλε στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα ως προς το κύρος του άρθρου 6, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2333/92 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1992, για τη θέσπιση των γενικών κανόνων σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση αφρωδών οίνων και αεριούχων αφρωδών οίνων [1]. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου αυτού, η ένδειξη «méthode champenoise» — μετά την παρέλευση μεταβατικής περιόδου — μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο για τους αφρώδεις οίνους που επιτρέπεται να φέρουν την ελεγχομένη ονομασία «champagne». Το Verwaltungsgericht αμφιβάλλει για το κύρος των διατάξεων αυτών ενόψει του θεμελιώδους δικαιώματος της ελεύθερης ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας και της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

Αντίδικοι στην ενώπιον του Verwaltungsgericht υπόθεση είναι το Land Rheinland-Pfalz και η Firma SMW Winzersekt GmbH, η οποία είναι ένωση αμπελουργών που παρασκευάζει αφρώδη οίνο χρησιμοποιώντας οίνους της περιοχής παραγωγής Moselle-Sarre-Ruwer και η οποία διαθέτει στο εμπόριο τα προϊόντά της με την ονομασία «Sekt» και με μία εκ των δύο ενδείξεων «Flaschengärung im Champagnerverfahren» (ζύμωση σε φιάλη κατά τη méthode champenoise) ή «klassische Flaschengärung — méthode champenoise» (κλασσική ζύμωση σε φιάλη — méthode champenoise). Στη συνέχεια των προτάσεών μου, θα αναφέρομαι στις ενδείξεις αυτές απλώς με τις λέξεις «méthode champenoise». Οι αναφερθείσες διατάξεις έχουν ως αποτέλεσμα ότι η Winzersekt δεν θα μπορεί πλέον να χρησιμοποιεί τις ενδείξεις αυτές μετά τις 31 Αυγούστου 1994. Η ένωση αμφισβήτησε τη νομιμότητα των διατάξεων αυτών.

2. Το ιστορικό και τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως είναι τα ακόλουθα: από τη δεκαετία του 1920, οι γερμανικοί αφρώδεις οίνοι, οι οποίοι μπορούσαν προηγουμένως να διατίθενται στο εμπόριο με την ονομασία «Champagner», δεν μπορούν πλέον να χρησιμοποιούν την ονομασία αυτή, λόγω της προστασίας που παρασχέθηκε στη γαλλική ονομασία «champagne», στη συνέχεια δε διετίθεντο στο εμπόριο κυρίως με την ονομασία «Sekt». Η παρασχεθείσα στη «champagne» προστασία δεν εμπόδιζε, εντούτοις, ούτε τους Γερμανούς παραγωγούς ούτε άλλους Γάλλους παραγωγούς να χρησιμοποιούν επί των προϊόντων τους την ένδειξη «méthode champenoise».

3. Η ένδειξη αυτή αναφέρεται σε ορισμένη μέθοδο παρασκευής, η περιγραφή της οποίας είναι ασαφής αλλά η οποία, σύμ-

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.
1 — ΕΕ L 231, σ. 9.

φωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, διακρίνεται συνήθως από άλλες μορφές παρασκευής του αφρώδους οίνου λόγω των εξής δύο στοιχείων:

— η ζύμωση με την οποία ο οίνος καθίσταται αφρώδης — η καλουμένη δεύτερη ζύμωση — πραγματοποιείται σε φιάλη, και

— ο αποχωρισμός από την οινολάσπη του προϊόντος βάσεως πραγματοποιείται με εκπωμάτιση και έκχυση.

4. Το 1985, ο κοινοτικός νομοθέτης ανέλαβε να ρυθμίσει την περιγραφή και την παρουσίαση των αφρωδών οίνων και εξέδωσε προς τον σκοπό αυτό τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3309/85, ο οποίος στη συνέχεια καταργήθηκε με τον ανωτέρω αναφερθέντα κανονισμό. Οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 5, του κανονισμού του 1985 ήταν στην πραγματικότητα πανομοιότυπες με τις διατάξεις που αποτελούν αντικείμενο της παρούσας υποθέσεως και είχαν επίσης ως αποτέλεσμα την απαγόρευση, μετά τη λήξη μεταβατικής περιόδου διαρκούσας έως την 1η Σεπτεμβρίου 1994, της χρησιμοποιήσεως της ενδείξεως «méthode champenoise» για τους αφρώδεις οίνους που δεν είχαν δικαίωμα επί της ονομασίας «champagne». Η ακύρωση των διατάξεων αυτών ζητήθηκε από έναν Γερμανό παραγωγό, την Deutz und Geldermann, η οποία βρισκόταν στην ίδια κατάσταση με τη Winzersekt. Το Δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή αυτή ως απαράδεκτη με απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1987, Deutz und Geldermann κατά Συμβουλίου [2].

2 — Υπόθεση 2/86, Συλλογή 1987, σ. 941.

5. Η Winzersekt άσκησε στην αρχή προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Mainz, επιδιώκουσα να αναγνωριστεί ότι η ένωση είχε δικαίωμα να χρησιμοποιεί την ένδειξη «méthode champenoise» έως τις 31 Αυγούστου 1994, με απόφαση δε της 2ας Φεβρουαρίου 1989, το Verwaltungsgericht έκρινε την προσφυγή βάσιμη. Στη συνέχεια, η Winzersekt ζήτησε από τις διοικητικές αρχές του Land Rheinland-Pfalz μία «δεσμευτική γνώμη» σχετικά με το θεμιτό της χρησιμοποιήσεως, και μετά τις 31 Αυγούστου 1994, της εν λόγω ενδείξεως. Με απόφαση της 15ης Ιανουαρίου 1992, οι διοικητικές αρχές ανακοίνωσαν στη Winzersekt ότι η ένωση δεν είχε πλέον το δικαίωμα να χρησιμοποιεί την ένδειξη αυτή μετά τις 31 Αυγούστου 1994, κατόπιν δε αυτού η Winzersekt άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht επιδιώκουσα να αναγνωριστεί ο παράνομος χαρακτήρας της αποφάσεως αυτής, ώστε να δικαιούται η ένωση, και μετά την ημερομηνία αυτή, να χρησιμοποιεί την ένδειξη «méthode champenoise». Κρίνοντας ότι η έκβαση της προσφυγής εξαρτάται από τη νομιμότητα ή όχι του άρθρου 6, παράγραφος 5, του κανονισμού 2333/92, το Verwaltungsgericht υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

«Είναι άκυρη η κανονιστική ρύθμιση που προβλέπεται από το άρθρο 6, παράγραφος 5, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2333/92 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1992 (ΕΕ L 231 της 13ης Αυγούστου 1992, σ. 9), καθόσον ορίζει ότι από τον Σεπτέμβριο του 1994 οι αφρώδεις οίνοι ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένης περιοχής από οίνους που δεν επιτρέπεται να φέρουν την ελεγχομένη ονομασία "Champagne" δεν θα μπορούν πλέον να φέρουν την ένδειξη της μεθόδου παρασκευής που καλείται "méthode champenoise" σε συνδυασμό με μια ισοδύναμη ένδειξη αφορώσα την εν λόγω μέθοδο παρασκευής;»

6. Η Winzersekt, το Συμβούλιο, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή κατέθεσαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου.

7. Πρέπει, εκ προοιμίου, να εξετάσουμε εν συντομία την πρόταση απαντήσεως που υποστήριξε κυρίως η Γαλλική Κυβέρνηση με τις γραπτές παρατηρήσεις της και με την οποία επιδιώκεται να αναγνωριστεί από το Δικαστήριο ότι δεν συντρέχει λόγος αυτό να αποφανθεί. Η πρόταση αυτή στηρίζεται στο επιχείρημα ότι, την εποχή των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, ο ισχύων κανονισμός δεν ήταν αυτός στον οποίο αναφέρεται το υποβληθέν ερώτημα, αλλά ο κανονισμός 3309/85. Επομένως, το υποβληθέν ερώτημα είναι αλυσιτελές. Κατά την προφορική διαδικασία, η Γαλλική Κυβέρνηση εξέφρασε, εξάλλου, αμφιβολίες ως προς το εάν η υπολανθάνουσα στην υπόθεση της κύριας δίκης διαφορά είναι πραγματική.

8. Κατά τη γνώμη μου, η προτεινομένη αυτή απάντηση πρέπει να απορριφθεί διότι είναι αναμφισβήτητο ότι οι εν λόγω διατάξεις, εκτός μερικών ήσσονος σημασίας συντακτικών διαφορών, είναι πανομοιότυπες και στους δύο κανονισμούς, και δεν αμφισβητήθηκε, ούτε από τη Γαλλική Κυβέρνηση, ότι η απάντηση του Δικαστηρίου στο υποβληθέν ερώτημα θα καταστήσει δυνατό στο Verwaltungsgericht να διευθετήσει την υποβληθείσα σ' αυτό διαφορά. Ως προς το αν η διαφορά πράγματι υφίσταται, θα περιοριστώ να παρατηρήσω ότι τίποτε δεν επιτρέπει να αμφιβάλλουμε για το συμφέρον της Winzersekt να μπορεί να χρησιμοποιεί και στο μέλλον την εν λόγω ένδειξη, ακόμη δε, ότι δεν έχει νόημα να εξαναγκασθεί η ένωση να περιμένει την παρέλευση της μεταβατικής περιόδου για να μπορέσει η νομική κατάσταση να αποσαφηνιστεί. Συνεπώς, θεωρώ σκόπιμο να εξεταστεί η νομιμότητα του άρθρου 6, παράγραφος 5, του κανονισμού 2333/92.

9. Όσον αφορά την ουσία, είναι καταρχάς σκόπιμο να αναφερθεί το κανονιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσονται οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 5. Ο κανονισμός 2333/92, καθώς και ο πριν από αυτόν κανονισμός 3309/85, θεσπίζουν κανόνες για την περιγραφή και την παρουσίαση των αφρωδών οίνων, ενώ οι κοινοτικοί κανόνες σχετικά με τον ορισμό και την παραγωγή θεσπίστηκαν ιδίως με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 822/87 του Συμβουλίου, της 16ης Μαρτίου 1987 [3], και τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2332/92 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 1992 [4]. Μία θεμελιώδης διάκριση υφίσταται μεταξύ τριών τύπων αφρώδους οίνου: οι «αφρώδεις οίνοι ποιότητας που παράγονται εντός καθορισμένης περιοχής» (v. m. q. p. r. d.), των οποίων η ποιότητα θεωρείται ότι είναι η καλύτερη, και οι «αφρώδεις οίνοι ποιότητας» των οποίων η ποιότητα θεωρείται ότι είναι ανώτερη από αυτή των «αφρωδών οίνων».

10. Ο κανονισμός 2333/92 περιέχει στα δύο πρώτα άρθρα του ορισμούς και διαιρείται στη συνέχεια σε τρεις τίτλους, εκ των οποίων ο πρώτος αφορά την ονομασία, ο δεύτερος αφορά την παρουσίαση και ο τρίτος περιέχει γενικές διατάξεις. Ο πρώτος τίτλος περιλαμβάνει τα άρθρα 3 έως 8. Τα άρθρα 3 έως 5 περιέχουν τις διατάξεις σχετικά με τις ενδείξεις που το ετικετάρισμα πρέπει υποχρεωτικώς να έχει. Από το άρθρο 5, παράγραφος 2, προκύπτει μεταξύ άλλων ότι οι ονομασίες «Sekt» και «Sekt bestimmter Anbaugebiete» επιφυλάσσονται, αντιστοίχως, στους αφρώδεις οίνους ποιότητας και στους αφρώδεις οίνους ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένη περιοχή.

3 — ΕΕ L 84, σ. 1.
4 — ΕΕ L 231, σ. 1.

Το άρθρο 6 αφορά τις προαιρετικές ενδείξεις, το άρθρο 7 αναφέρεται στη γλώσσα στην οποία οι ενδείξεις πρέπει να αναγράφονται και το άρθρο 8 προβλέπει τις σχετικές με την τήρηση των βιβλίων και των διαφόρων εγγράφων υποχρεώσεις. Το άρθρο 13, περιληφθέν στον τρίτο τίτλο, προβλέπει εν γένει ότι η περιγραφή, η παρουσίαση και κάθε διαφημιστική προβολή των αφρωδών οίνων δεν πρέπει να είναι ανακριβείς ούτε να μπορούν να προκαλέσουν σύγχυση ή να παραπλανήσουν.

11. Η παράγραφος 1 του άρθρου 6 αφορά τη χρησιμοποίηση γεωγραφικών ονομάτων, η παράγραφος 2 τη χρησιμοποίηση ονομάτων ποικιλιών αμπέλου και η παράγραφος 3 αφορά τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «ζύμωση σε φιάλη». Η παράγραφος 4 αναφέρεται στη χρησιμοποίηση των ενδείξεων «ζύμωση σε φιάλη με παραδοσιακή μέθοδο», «παραδοσιακή μέθοδος», «κλασσική μέθοδος» και «παραδοσιακή κλασσική μέθοδος» — στο εξής θα αναφέρομαι στις ενδείξεις αυτές μόνο με την ένδειξη «παραδοσιακή μέθοδος». Η παράγραφος 5 αφορά τη χρησιμοποίηση των όρων που προέρχονται από γεωγραφικά ονόματα σε συνδυασμό με ενδείξεις που αφορούν μία μέθοδο παρασκευής, από αυτό δε προκύπτει ότι η ονομασία «champagne» επιφυλάσσεται στους οίνους που έχουν δικαίωμα επί της ομόηχης ελεγχομένης ονομασίας και η παράγραφος 6 αφορά την ένδειξη «Winzersekt» — που επιφυλάσσεται στους αφρώδεις οίνους ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένη περιοχή στη Γερμανία, οι οποίοι πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις — καθώς και την ένδειξη «crémant» — που επιφυλάσσεται στους αφρώδεις οίνους ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένη περιοχή στη Γαλλία ή το Λουξεμβούργο και πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις καθοριζόμενες από τον αντίστοιχο εθνικό νομοθέτη [5]. Οι παράγραφοι 7 έως 11 αφορούν, τέλος, άλλες ενδείξεις και η παράγραφος 12 αναφέρεται στα ζητήματα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο μεταγενέστερης κανονιστικής ρυθμίσεως στο πλαίσιο των διατάξεων εφαρμογής.

12. Η κανονιστική ρύθμιση που πλαισιώνει την παράγραφο 5 του άρθρου 6 είναι, επομένως, αρκετά λεπτομερής και πρέπει να παρατηρηθεί ότι οι επιτρεπόμενες ενδείξεις παραπέμπουν σε αρκετά ακριβή στοιχεία ώστε να εμφανίζουν αυξημένη ενημερωτική αξία για τους ενδιαφερομένους κύκλους. Πρέπει επίσης να παρατηρηθεί ότι οι ενδείξεις champagne, Winzersekt και crémant είναι ειδικές υπό την έννοια ότι η ποιότητα των αφρωδών οίνων που μπορούν να φέρουν τις ενδείξεις αυτές θεωρείται ιδιαίτερα υψηλή λόγω του ότι πρέπει να πληρούν επιπλέον προϋποθέσεις σε σχέση προς αυτές που πρέπει να πληρούνται προκειμένου ένας οίνος να μπορεί να χαρακτηρίζεται ως αφρώδης οίνος ποιότητας που παράγεται σε καθορισμένη περιοχή.

13. Η παράγραφος 5 του άρθρου 6 προβλέπει:

«Η ένδειξη η σχετική με μέθοδο παρασκευής που περιλαμβάνει το όνομα καθορισμένης περιοχής ή άλλης γεωγραφικής ενότητας, ή όρο προερχόμενο από ένα από

5 — Όσον αφορά την ένδειξη «crémant», το Δικαστήριο, με απόφαση της 18ης Μαΐου 1994 στην υπόθεση C-309/89, Codorniu, ακύρωσε την αντίστοιχη διάταξη του κανονισμού 3309/85 για τον λόγο ότι συνιστούσε παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

αυτά τα ονόματα, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί παρά μόνο για την περιγραφή:

— ενός v. m. q. p. r. d.,

— ενός αφρώδους οίνου ποιότητας ή

— (...)

Η ένδειξη αυτή δεν γίνεται δεκτή παρά μόνο για την περιγραφή προϊόντος που δικαιούται μία από τις γεωγραφικές ενδείξεις που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο.

Πάντως, η αναφορά στη μέθοδο παρασκευής που λέγεται "méthode champenoise" μπορεί, εφόσον η χρήση της είναι παραδοσιακή, να χρησιμοποιηθεί σε συνδυασμό με ισοδύναμη ένδειξη σχετική με αυτή τη μέθοδο παρασκευής επί πέντε αμπελουργικές περιόδους από 1ης Σεπτεμβρίου 1989, για τους οίνους που δεν δικαιούνται της ελεγχομένης ονομασίας "Champagne".

Η χρησιμοποίηση ένδειξης που αναφέρεται στο τρίτο εδάφιο δεν επιτρέπεται, επιπλέον, παρά μόνο αν τηρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 4, δεύτερο εδάφιο.»

14. Η παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ορίζει ότι οι αφρώδεις οίνοι ποιότητας και οι αφρώδεις οίνοι ποιότητας που παράγονται σε καθορισμένη περιοχή μπορούν να φέρουν την ένδειξη «παραδοσιακή μέθοδος» υπό ορισμένες προϋποθέσεις, δηλαδή αν ο συγκεκριμένος οίνος

«έγινε αφρώδης με δεύτερη αλκοολική ζύμωση μέσα σε φιάλη·

παρέμεινε χωρίς διακοπή σε επαφή με την οινολάσπη για εννέα τουλάχιστον μήνες στην ίδια επιχείρηση, από τη στιγμή της σύστασης του προϊόντος βάσεως· (και)

αποχωρίστηκε από την οινολάσπη με εκπωμάτιση και έκχυση».

15. Η παραπομπή του δευτέρου εδαφίου της παραγράφου 5 στην παράγραφο 4, δεύτερο εδάφιο, συνεπάγεται, επομένως, ότι η χρησιμοποίηση της ενδείξεως «méthode champenoise» εξαρτάται, κατά τη μεταβατική περίοδο, από τις ίδιες προϋποθέσεις που εξαρτάται και η χρησιμοποίηση της ενδείξεως «παραδοσιακή μέθοδος»· δηλαδή, οι δύο αυτές ενδείξεις αναφέρονται σε μία μέθοδο παρασκευής· ακριβώς το σημείο αυτό αποτελεί τη βάση της συλλογιστικής του

Verwaltungsgericht και της επιχειρηματολογίας της Winzersekt.

16. Η Winzersekt διά μακρού εξέθεσε τη σημασία που έχει η ένδειξη «méthode champenoise» για την εμπορική δραστηριότητά της, καθόσον η ένδειξη αυτή της επιτρέπει να καταστήσει γνωστή στο κοινό τη μέθοδό της παρασκευής. Η ένωση επισήμανε ότι η εν λόγω μέθοδος τη διακρίνει από τη μεγάλη πλειοψηφία των Γερμανών παραγωγών αφρωδών οίνων, δεδομένου ότι η μέθοδός τους παρασκευής είναι είτε η καλουμένη μέθοδος των κλειστών δεξαμενών είτε η μέθοδος της μεταγγίσεως. Από τις δύο αυτές μεθόδους, αυτή των κλειστών δεξαμενών αποτελεί την περισσότερο διαδεδομένη στη Γερμανία.

Η πρώτη εκ των μεθόδων αυτών συνίσταται στο να πραγματοποιείται η ζύμωση, προκειμένου να καταστεί ο οίνος αφρώδης, σε δεξαμενές, ενώ η δεύτερη προϋποθέτει ότι, ομοίως με τη méthode champenoise, η εν λόγω ζύμωση πραγματοποιείται σε φιάλη και ότι, διαφορετικά απ' ό,τι συμβαίνει με τη méthode champenoise, ο αποχωρισμός της οινολάσπης πραγματοποιείται με μετάγγιση και διήθηση εντός δεξαμενής.

17. Η Winzersekt ανέφερε ότι η διαδικασία παρασκευής, όταν η ζύμωση πραγματοποιείται σε δεξαμενή, είναι σημαντικά συντομότερη, λιγότερο δαπανηρή και μάλλον βιομηχανική σε σχέση προς τη méthode champenoise και ότι για τον λόγο αυτό, οι παραγωγοί που χρησιμοποιούν την καλουμένη μέθοδο των κλειστών δεξαμενών μπορούν να προτείνουν τα προϊόντα τους στους καταναλωτές σε πολύ πιο ενδιαφέρουσες τιμές απ' ό,τι η Winzersekt. Ο τρόπος της προσελκύσεως της προσοχής των καταναλωτών στους αφρώδεις οίνους της ενώσεως — οι οποίοι χαρακτηρίζονται μεταξύ άλλων από το λεπτό άφρισμά τους και οι οποίοι περιέρχονται στους καταναλωτές μέσω διαφορετικού εμπορικού δικτύου από αυτό των αφρωδών οίνων που παρασκευάζονται σε δεξαμενές — έγκειται στη χρησιμοποίηση της ενδείξεως «méthode champenoise». Η ένωση θα βρισκόταν σε δυσμενή θέση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού και ακόμη η ύπαρξή της θα κινδύνευε αν δεν μπορούσε να εξακολουθήσει τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως αυτής. Η ένδειξη «παραδοσιακή μέθοδος» — η οποία υπό το πρίσμα της κανονιστικής ρυθμίσεως θεωρείται ότι αντικαθιστά εκείνη για την οποία πρόκειται, με την οποία αυτή είναι ισοδύναμη — ουδόλως θα προσέλκυε στον ίδιο βαθμό, ενώ ο μόνος τρόπος να αποκατασταθεί η τάξη στις ανταγωνιστικές σχέσεις είναι να επιβληθεί στους παραγωγούς αφρωδών οίνων, που παρασκευάζονται με ζύμωση σε δεξαμενές, η υποχρέωση να περιγράφουν τα προϊόντα τους με την ένδειξη «παρασκευασθέν με ζύμωση σε δεξαμενές».

18. Η Winzersekt ισχυρίζεται ότι δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι «η "méthode champenoise", ως μέθοδος παρασκευής, παραπέμπει στην Καμπανία (...) (και ότι) η έννοια της "méthode champenoise" διαχωρίζεται απολύτως και 100 % από την έννοια της γεωγραφικής περιοχής (...)». Η χρησιμοποίηση ενδείξεως, η οποία αναφέρεται μόνο στη μέθοδο παρασκευής του αφρώδους οίνου και η οποία ουδόλως θα παραπλανούσε τον καταναλωτή, δεν μπορεί παρά να είναι νόμιμη. Η απαγόρευση αυτής της ενδείξεως

προσβάλλει, επομένως, την οικονομική ελευθερία διαθέσεως της Winzersekt [6].

19. Οι λόγοι για τους οποίους το Verwaltungsgericht έχει αμφιβολίες ως προς τη νομιμότητα των εν λόγω διατάξεων, ενόψει της αρχής της ελευθερίας ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας, εκτίθενται στη διάταξη περί παραπομπής ως εξής:

Οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 5, «περιορίζουν την προσφεύγουσα (Winzersekt) κατά την άσκηση του επαγγέλματός της. Πράγματι, της επιβάλλουν να μη διαθέτει πλέον στο εμπόριο, στο μέλλον, τα προϊόντα της με τη μέχρι τώρα επιτρεπομένη ένδειξη (...)

Σκοπός των συγκεκριμένων διατάξεων είναι (...) να παρεμποδίσουν τη λανθασμένη εντύπωση ότι ένας αφρώδης οίνος προέρχεται από μία γεωγραφική ενότητα, όταν αυτή χρησιμοποιείται μαζί με μία ένδειξη που αφορά τη μέθοδο παρασκευής του.

Εντούτοις, αυτός ο κίνδυνος συγχύσεως δεν φαίνεται να δημιουργείται με τους όρους "méthode champenoise" και "Champagnerverfahren". Πράγματι, χρησιμοποιούνται από ένα περίπου αιώνα αποκλειστικά για τον χαρακτηρισμό μιας μεθόδου παρασκευής και έχουν εν τω μεταξύ αποκτήσει μία τόσο αυτοτελή σημασία ώστε με τη χρήση τους δεν συνδέεται η αντίληψη ότι ο έτσι χαρακτηριζόμενος αφρώδης οίνος προέρχεται από την Καμπανία (...)

Ο κίνδυνος παραπλανήσεως είναι ακόμη μικρότερος καθόσον η προέλευση των παραγομένων από την προσφεύγουσα αφρωδών οίνων καθίσταται σαφής με τη μνεία της περιοχής Moselle-Sarre-Ruwer.

Κατόπιν όλων αυτών, οι διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 5, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2333/92 δεν αποδεικνύονται αναγκαίες στο μέτρο που καθορίζεται σε σχέση προς τους τεθέντες σκοπούς. Συνεπώς, συνιστούν δυσανάλογη και, επομένως, παράνομη προσβολή της ελευθερίας ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας».

20. Το Συμβούλιο, η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή υποστήριξαν ότι οι εν λόγω διατάξεις είναι νόμιμες και ισχυρίζονται, ουσιαστικά, ότι είναι αναγκαίες τόσο για τη διασφάλιση της προστασίας του καταναλωτή και ενός ανόθευτου ανταγωνισμού όσο και για τη διατήρηση της φήμης ενός ονομαστού προϊόντος, όπως είναι η σαμπάνια. Πράγματι, η χρησιμοποίηση ενός όρου που δεν έχει σχέση με τον τόπο, όπως είναι η «μέθοδος», δεν αρκεί για να αποφευχθεί η

6 — Η Winzersekt ισχυρίζεται επίσης ότι οι εν λόγω διατάξεις προσβάλλουν το θεμελιώδες δικαίωμα προστασίας της ιδιοκτησίας, καθόσον συνεπάγονται την απαλλοτρίωση της ενδείξεως που συνιστά την υπόσταση της εμπορικής επιτυχίας της ενώσεως και η οποία αποτελεί μέρος του ενεργητικού της περιουσίας αυτής. Δεν θα υπεισέλθω σε εξέταση της απόψεως αυτής, δεδομένου ότι εξέταση της νομιμότητας των εν λόγω διατάξεων υπό το φως του θεμελιώδους αυτού δικαιώματος δεν ζητήθηκε από το αιτούν δικαστήριο, ενώπιον του οποίου εξάλλου η ένωση είχε ήδη υποστηρίξει την άποψη αυτή, η οποία, εκ πρώτης όψεως, δεν είναι βάσιμη.

παραπλάνηση του καταναλωτή ενώπιον ενός προϊόντος, που φέρει την ένδειξη «méthode champenoise», ως προς την προέλευση του προϊόντος και, εν πάση περιπτώσει, ο όρος αυτός μπορεί να δημιουργήσει την εντύπωση ότι τα ιδιαίτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά του προϊόντος αυτού βρίσκονται στο ύψος αυτών του καμπανίτη οίνου.

21. Ιδίως το Συμβούλιο και η Επιτροπή αναφέρθηκαν, για να δικαιολογήσουν τις εν λόγω διατάξεις, στη δεκάτη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 2333/92, η οποία έχει ως εξής:

«Κρίνοντας ότι, λόγω των διεθνών υποχρεώσεων της Κοινότητας και των κρατών μελών σε θέματα προστασίας των ονομασιών προελεύσεως ή των ενδείξεων γεωγραφικής προελεύσεως των οίνων, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι η χρήση ενδείξεων σχετικών με μία μέθοδο κατεργασίας δύναται να περιλαμβάνει το όνομα μιας γεωγραφικής περιοχής μόνον εφόσον το συγκεκριμένο προϊόν δύναται να χαρακτηρισθεί με το όνομα αυτό·»

Τα δύο θεσμικά όργανα υποστήριξαν ότι οι εν λόγω διατάξεις ενσωματώνονται πλήρως σε ένα δίκτυο διεθνών συμφωνιών, είτε πολυμερών είτε διμερών, που αποβλέπουν στην προστασία των ονομασιών προελεύσεως και των ενδείξεων προελεύσεως, καθώς και στις υπόλοιπες κοινοτικές ρυθμίσεις που έχουν τον ίδιο στόχο, καθόσον οι ονομασίες προελεύσεως και οι ενδείξεις προελεύσεως δεν προστατεύονται μόνο έναντι των ενδείξεων που παραπλανούν κατά τρόπο άμεσο, αλλά και έναντι των ενδείξεων που περιέχουν όρους που δεν έχουν σχέση με τον τόπο, όπως είναι οι όροι «τρόπος», «είδος», «τύπος», «σήμα», «μέθοδος». Πράγματι, με τις ενδείξεις αυτές επιδιώκεται η αποκόμιση οφέλους από το κύρος μιας ονομασίας προελεύσεως ή μιας ενδείξεως προελεύσεως.

22. Εξάλλου, το Συμβούλιο παρέπεμψε στην απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 1992, Exportur [7], με την οποία το Δικαστήριο έχει δεχθεί ήδη ότι, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, βασίμως λαμβάνονται μέτρα που αποβλέπουν στην προστασία των ονομασιών προελεύσεως και των ενδείξεων προελεύσεως.

Τέλος, το Συμβούλιο ισχυρίστηκε ότι, εκδίδοντας την κανονιστική αυτή ρύθμιση, δεν υπερέβη τα όρια του περιθωρίου του εκτιμήσεως.

23. Θεωρώ ότι είναι σκόπιμο να υπομνηστεί η νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία

«(...) τόσο το δικαίωμα ιδιοκτησίας όσο και η ελεύθερη άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του κοινοτικού δικαίου. Οι αρχές αυτές δεν αποτελούν πάντως απόλυτα προνόμια, αλλά πρέπει να λαμβάνο-

7 — Υπόθεση C-3/91, Συλλογή 1992, σ. I-5529.

νται υπόψη σε σχέση με τη λειτουργία τους μέσα στην κοινωνία. Κατά συνέπεια, μπορούν να επιβληθούν περιορισμοί στη χρήση του δικαιώματος κυριότητας και στην ελεύθερη άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας, ιδίως στο πλαίσιο κοινής οργανώσεως αγοράς, υπό την προϋπόθεση ότι οι περιορισμοί αυτοί ανταποκρίνονται πάντοτε σε σκοπούς γενικού συμφέροντος που επιδιώκει η Κοινότητα και δεν αποτελούν, ενόψει του επιδιωκομένου σκοπού, υπέρμετρη και επαχθή επέμβαση που θα προσέβαλε αυτή την ίδια την ουσία των έτσι διασφαλιζομένων δικαιωμάτων» [8].

24. Είναι σαφές ότι οι εν λόγω διατάξεις δεν προσβάλλουν την ίδια την ουσία του δικαιώματος της ελεύθερης ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας. Επομένως, το ερώτημα που τίθεται είναι εάν οι διατάξεις επιδιώκουν σκοπούς γενικού συμφέροντος και εάν αυτές δεν επηρεάζουν δυσανάλογα την κατάσταση της Winzersekt.

25. Η προστασία των καταναλωτών και η διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού αποτελούν ασφαλώς σκοπούς γενικού συμφέροντος. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά την προστασία των ελεγχομένων ονομασιών.

26. Το σπουδαιότερο ζήτημα της υποθέσεως είναι, επομένως, εάν η κατάργηση της ενδείξεως «méthode champenoise» αποδεικνύεται αναγκαία για την επίτευξη των στόχων αυτών και, συνεπώς, εάν δεν αποτελεί δυσανάλογο μέτρο. Το Συμβούλιο και η Επιτροπή θεωρούν ότι το ερώτημα αυτό πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη των διεθνών υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει η Κοινότητα και τα κράτη μέλη, καθώς και άλλων διατάξεων της κοινοτικής νομοθεσίας.

27. Εντούτοις, ούτε το Συμβούλιο ούτε η Επιτροπή ήταν σε θέση να αναφέρουν την πολυμερή συμφωνία που επιβάλλει στην Κοινότητα ή στα κράτη μέλη την υποχρέωση να απαγορεύουν την ένδειξη «méthode champenoise». Τα δύο θεσμικά όργανα αναφέρθηκαν ιδίως σε ένα ψήφισμα της γενικής συνελεύσεως του Διεθνούς Γραφείου Οίνου [9]. Πρόκειται για το ψήφισμα 7 της εξηκοστής πρώτης γενικής συνελεύσεως του Γραφείου της 7ης Σεπτεμβρίου 1981, στην οποία η Επιτροπή συμμετείχε [10]. Το ψήφισμα αυτό αφορά βεβαίως τους

8 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1989, 265/87, Schräder (Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 15). Βλ., επίσης, την απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 1986, 234/85, Keller (Συλλογή 1986, σ. 2897, σκέψεις 8 και 9).

9 — Τα δύο θεσμικά όργανα ανέφεραν, εξάλλου, τη Σύμβαση των Παρισίων για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας, της 20ής Μαρτίου 1883 (αναθεωρηθείσα στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967), τη Συμφωνία της Μαδρίτης σχετικά με την κατάργηση των απατηλών ενδείξεων προελεύσεως (αναθεωρηθείσα στη Λισσαβώνα στις 31 Οκτωβρίου 1958) και τη Συμφωνία της Λισσαβώνας σχετικά με την προστασία των ονομασιών προελεύσεως και τη διεθνή καταχώρησή τους, της 31ης Οκτωβρίου 1958 (αναθεωρηθείσα στη Στοκχόλμη στις 14 Ιουλίου 1967).

10 — Το περιεχόμενο του ψηφίσματος αυτού έχει ως εξής:
«Η γενική συνέλευση, στον τομέα των ονομασιών προελεύσεως και των γεωγραφικών ενδείξεων, για να διευκολύνει την πρακτική εφαρμογή τους, αποφασίζει ότι η προστασία των ονομασιών προελεύσεως ή των ενδείξεων γεωγραφικής προελεύσεως οριζομένων και καθοριζομένων από τις αριθμίδιες εθνικές αρχές οίνων, συνεπάγεται την απαγόρευση ονομασιών καταγωγής ή προελεύσεως για τον χαρακτηρισμό προϊόντων του αμπελοοινικού τομέα ή ομοειδών προϊόντων, τα οποία δεν προέρχονται από τους αναφερομένους τόπους ή που δεν ανταποκρίνονται στις απαιτούμενες προϋποθέσεις για τη χρησιμοποίηση των ονομασιών αυτών, ακόμη και αν οι εν λόγω ονομασίες συνοδεύονται από ενδείξεις ξένες προς τον συγκεκριμένο τόπο ή από λέξεις όπως είδος, τύπος, τρόπος, γεύση ή οποιαδήποτε άλλη ανάλογη έκφραση, χωρίς πάντως να αποκλείονται ειδικές ρυθμίσεις για οριομένες συνήθειες ειδικές περιπτώσεις· ομοίως, δεν μπορούν να χρησιμοποιούνται για τα εν λόγω προϊόντα σήματα τα οποία περιέχουν τις ονομασίες αυτές (καθορισμένες ονομασίες προελεύσεως ή ενδείξεις γεωγραφικής προελεύσεως) ή λέξεις, τμήματα λέξεων, σημεία ή απεικονίσεις που είναι δυνατόν να δημιουργήσουν κίνδυνο συγχύσεως ως προς τη γεωγραφική προέλευση του προϊόντος.»

όρους που είναι ξένοι προς τον συγκεκριμένο τόπο, αλλά προβλέπει ταυτόχρονα τη δυνατότητα να βρεθούν «ειδικές ρυθμίσεις για ορισμένες συνήθειες ειδικές περιπτώσεις». Δύσκολα μπορεί να υποστηριχθεί ότι από το ψήφισμα αυτό απορρέουν συγκεκριμένες και ακριβείς υποχρεώσεις· εκτός του ότι, εξάλλου, σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες, οι υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του Διεθνούς Γραφείου Οίνου δεν μπορούν ουδόλως να χαρακτηρίζονται ως υποχρεώσεις διεθνούς δικαίου.

28. Όσον αφορά τις διμερείς συμφωνίες που συνήψε η Κοινότητα, πρόκειται για γενικές διατάξεις, οι οποίες δεν επιτρέπουν να συναχθεί ότι η Κοινότητα ήθελε να απαγορεύσει, για την προστασία των καταναλωτών του οικείου τρίτου κράτους, την ένδειξη «méthode champenoise» [11].

29. Μεταξύ των διμερών συμφωνιών που συνήψαν τα κράτη μέλη, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ανέφεραν ιδίως τη συμφωνία που συνήφθη μεταξύ της Γαλλικής Δημοκρατίας και της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας *σχετικά με την προστασία των* ενδείξεων προελεύσεως, των ονομασιών προελεύσεως και άλλων γεωγραφικών ονομασιών, της 8ης Μαρτίου 1960 [12]. Τα άρθρα 2 και 3 της συμφωνίας αυτής προβλέπουν ότι οι ονομασίες που περιλαμβάνονται στα παραρτήματα Α και Β της συμφωνίας επιφυλάσσονται αποκλειστικώς είτε στα γαλλικά προϊόντα είτε στα γερμανικά προϊόντα. Το άρθρο 4 προβλέπει στη συνέχεια ότι η χρησιμοποίηση των ονομασιών αυτών κατά παράβαση των άρθρων 2 και 3 πρέπει να καταστέλλεται. Τα δύο θεσμικά όργανα αναφέρονται στο άρθρο 4, παράγραφος 2, της συμφωνίας αυτής, το οποίο προβλέπει ότι η χρησιμοποίηση ενδείξεων που περιέχουν όρους ξένους προς τον τόπο πρέπει επίσης να καταστέλλεται, η δε Επιτροπή ισχυρίζεται, βάσει αυτού, ότι η ένδειξη «méthode champenoise» μοιάζει να είναι ασυμβίβαστη προς τη συμφωνία. Στις γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής αναφέρεται περαιτέρω: «Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται από το άρθρο 5 της συμφωνίας σε συνδυασμό με το άρθρο 3, στοιχείο γ', του πρωτοκόλλου που επισυνάπτεται σ' αυτή και το οποίο θεωρεί την έκφραση "méthode champenoise" ως ένδειξη ουσιωδών χαρακτηριστικών των γαλλικών προϊόντων και μόνο· εν προκειμένω, η απαγόρευση της παραπλανήσεως αφορά μόνο τη — μόνη επιτρεπομένη — χρήση αυτών των ενδείξεων στα γαλλικά προϊόντα.»

30. Δυσκολεύομαι να συμφωνήσω με αυτόν τον τρόπο αναγνώσεως της συμφωνίας. Είναι αληθές ότι η ανωτέρω αναφερθείσα διάταξη του πρωτοκόλλου που αποτελεί παράρτημα της συμφωνίας περιλαμβάνει τη «méthode champenoise» στις απαριθμούμενες ενδείξεις σχετικά με τις ουσιώδεις ιδιότητες όσον αφορά τους γαλλικούς οίνους, πλην όμως το άρθρο 5 της συμφωνίας δεν απαγορεύει τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως αυτής αλλά περιορίζεται μόνο στην εξαφάνιση «*εσφαλμένων ή παραπλανητικών* ενδείξεων σχετικά με (...) τις ουσιώδεις ιδιότητες των προϊόντων ή εμπορευμάτων». (Η υπογράμμιση είναι δική μου). Δεδομένου ότι είναι αναμφισβήτητο ότι, πριν από την κοινοτική

11 — Το Συμβούλιο και η Επιτροπή παρέπεμψαν, ιδίως, στις συναφθείσες Συμφωνίες με την Αυστρία, τη Βουλγαρία, την Ουγγαρία, τη Ρουμανία, καθώς και την Αυστραλία. Από τις Συμφωνίες αυτές πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνο μία — αυτή που συνήφθη με την Αυστρία — δεδομένου ότι είναι βέβαιο ότι οι άλλες Συμφωνίες είναι μεταγενέστερες της εκδόσεως του κανονισμού για τον οποίο πρόκειται στην παρούσα υπόθεση — η οποία εξάλλου επιβεβαιώνει απλώς τον κανονισμό 3309/85, οι αιτιολογικές σκέψεις του οποίου περιείχαν ήδη την αναφορά στις διεθνείς υποχρεώσεις. Το κείμενο της Συμφωνίας της 23ης Δεκεμβρίου 1988, που συνήφθη με την Αυστρία, σχετικά με τον έλεγχο και την αμοιβαία προστασία των οίνων ποιότητας καθώς και του οίνου «ρετσίνα», περιλαμβάνεται στην ΕΕ 1989, L 56, σ. 2.

12 — Το κείμενο της συμφωνίας περιλαμβάνεται στο *Bundesgesetzblatt*, 1961, μέρος ΙΙ, σ. 23, καθώς και στη *Journal officiel de la République française*, της 3.6.1961, σ. 5022.

ρύθμιση, ο μόνος νόμιμος ορισμός της μεθόδου παρασκευής που καλυπτόταν από την ένδειξη «méthode champenoise» ήταν αυτός του άρθρου 161 του γαλλικού κώδικα περί οίνου, το οποίο, για τη χρησιμοποίηση της ενδείξεως, απαιτούσε απλώς οι οίνοι να έχουν «καταστεί αφρώδεις με φυσική ζύμωση σε φιάλη», και ότι, λόγω αυτού, ήταν σύνηθες η ένδειξη να χρησιμοποιείται και από Γάλλους παραγωγούς εκτός της Καμπανίας, κλίνω υπέρ της απόψεως — όπως και το Verwaltungsgericht Mainz στην προπαρατεθείσα απόφασή του της 2ας Φεβρουαρίου 1989 — ότι δεν είναι δυνατό να προσάπτεται στον Γερμανό παραγωγό, ο οποίος χρησιμοποιούσε την εν λόγω μέθοδο παρασκευής και την ένδειξη, ότι χρησιμοποιεί εσφαλμένες ή παραπλανητικές ενδείξεις κατά την έννοια του άρθρου 5 της συμφωνίας.

31. Όσον αφορά την παραπομπή του Συμβουλίου και της Επιτροπής στο υπόλοιπο κοινοτικό δίκαιο, είναι αναμφισβήτητο ότι υφίστανται κοινοτικές διατάξεις σχετικά με τη χρήση ενδείξεων που περιέχουν όρους ξένους προς τον τόπο, όπως είναι το άρθρο 40 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2392/89 για τη θέσπιση των γενικών κανόνων για την περιγραφή και την παρουσίαση των οίνων και των γλευκών σταφυλιών [13] και το άρθρο 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προελεύσεως των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων [14]. Οι διατάξεις αυτές διατυπώνονται με γενικούς όρους και απαγορεύουν εν γένει, στο αντίστοιχο πεδίο εφαρμογής τους, τους όρους που είναι ξένοι προς τη συγκεκριμένη περιοχή, είναι δε πανομοιότυπες με αυτές του άρθρου 13 του επίδικου κανονισμού, του οποίου το περιεχόμενο έχει ως εξής:

«Η περιγραφή και η παρουσίαση των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1 καθώς και κάθε διαφημιστική τους προβολή δεν πρέπει να είναι ανακριβείς και φύσεως δυναμένης να προκαλέσει σύγχυση ή να παραπλανήσει τα άτομα στα οποία απευθύνονται, ιδίως όσον αφορά:

— τις ενδείξεις που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 6· η διάταξη αυτή ισχύει και όταν αυτές οι ενδείξεις αναφέρονται μεταφρασμένες ή αφορούν την πραγματική προέλευση ή ακόμα όταν συνδυάζονται με όρους όπως "είδος", "τύπος", "μέθοδος", "απομίμηση", "σήμα" ή άλλους παρόμοιους όρους·

— (...)»

32. Κατά την άποψή μου, η αναφορά σε διατάξεις αυτού του είδους άλλων κοινοτικών κανονισμών δεν προωθεί ουδόλως τη συζήτηση σχετικά με την αναλογικότητα του άρθρου 6, παράγραφος 5, του κανονισμού 2333/92, διότι εν πάση περιπτώσει θα έπρεπε να εξεταστεί η αναλογικότητα των άλλων αυτών διατάξεων. Θεωρώ εξάλλου ότι η ύπαρξη διατάξεως όπως αυτή του άρθρου

13 — ΕΕ L 232, σ. 13.
14 — ΕΕ L 208, σ. 1.

13 του επίδικου κανονισμού συνιστά μάλλον στοιχείο κατά της απόψεως που υποστηρίζεται από το Συμβούλιο και την Επιτροπή. Αν η ένδειξη «méthode champenoise» είχε εκληφθεί ως αναφερομένη σε κάτι άλλο εκτός μιας μεθόδου παρασκευής, η ένδειξη αυτή θα καλυπτόταν μάλλον από τη γενική απαγόρευση του άρθρου 13· δεν θα υπήρχε ανάγκη θεσπίσεως των ειδικών διατάξεων του άρθρου 6, παράγραφος 5.

33. Επομένως, η ανάγκη καταργήσεως της ενδείξεως «méthode champenoise» δεν απορρέει ούτε από διεθνείς υποχρεώσεις ούτε από άλλα κοινοτικά κείμενα. Πρόκειται μάλλον για μία «νέα» κατάργηση, με την οποία το Συμβούλιο επιδιώκει την ενίσχυση της προστασίας που παρείχετο μέχρι τότε στον καμπανίτη οίνο και την αποφυγή κάθε κινδύνου παραπλανήσεως των καταναλωτών ως προς τις ιδιότητες του αφρώδους οίνου, παραμένει δε πάντοτε το ερώτημα αν είναι δυσανάλογο το να καταργηθεί, για τους λόγους αυτούς, μία παραδοσιακά χρησιμοποιουμένη ένδειξη.

34. Δεν θα ασχοληθώ για πολύ με τον κίνδυνο παραπλανήσεως του καταναλωτή ως προς την προέλευση αφρώδους οίνου λόγω του ότι η ένδειξη «méthode champenoise» αναγράφεται στη φιάλη. Θεωρώ ότι ο κίνδυνος αυτός είναι γενικά ελάχιστος και ακόμη μικρότερος στην περίπτωση της Winzersekt, οι φιάλες της οποίας φέρουν ετικετάρισμα από το οποίο σαφώς προκύπτει, μεταξύ άλλων, ότι η ονομασία πωλήσεως είναι «Sekt», ότι ο οίνος προέρχεται από την περιοχή Moselle-Sarre-Ruwer και ότι ο οίνος παρασκευάσθηκε στην Trier, Γερμανία.

35. Αντιθέτως, δεν φαίνεται προφανής η απόρριψη του επιχειρήματος κατά το οποίο η ένδειξη «méthode champenoise» μπορεί να παραπλανήσει όσον αφορά τις ιδιότητες του εν λόγω προϊόντος, και δεν είναι επίσης δυνατόν να αποκλεισθεί ότι η ένδειξη αυτή συνδέεται κατά τρόπο ανεπίτρεπτο με τη φήμη του καμπανίτη οίνου. Βεβαίως, ο ενήμερος καταναλωτής θα γνωρίζει ότι η ένδειξη αναφέρεται απλώς σε μία μέθοδο παρασκευής, αλλά ο κίνδυνος, ο μη ενήμερος καταναλωτής να πιστέψει, λόγω της ενδείξεως, ότι ο αφρώδης οίνος είναι του επιπέδου του καμπανίτη οίνου, είναι πραγματικός, ενώ εξάλλου η ποιότητα του συγκεκριμένου αφρώδους οίνου δεν έχει σημασία. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει επιπλέον να αποδοθεί σημασία στο γεγονός ότι ο επίδικος κανονισμός θεσπίζει ένα αυστηρό σύστημα των επιτρεπομένων ενδείξεων και των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η χρήση τους και ότι η ένδειξη «méthode champenoise» μπορεί να θεωρηθεί ως παραπληροφορούσα, δεδομένου ότι η μέθοδος παρασκευής που χρησιμοποιείται στην Καμπανία αποτελείται από πολλά άλλα στοιχεία — πιθανώς ακόμη και αποφασιστικής σημασίας για την παρασκευή του καμπανίτη οίνου — εκτός αυτών στα οποία αναφέρεται η επίμαχη ένδειξη.

36. Αυτό που έχει επιπλέον σημασία είναι ότι η κανονιστική ρύθμιση προσφέρει ένα υποκατάστατο — «méthode traditionnelle» — στους παραγωγούς οι οποίοι έως τώρα έκαναν χρήση της ενδείξεως, το εν λόγω δε υποκατάστατο θα τους επιτρέψει να καταστήσουν γνωστή στην αγορά — η οποία, αν κρίνουμε από τις πληροφορίες που παρέσχε η Winzersekt, φαίνεται να διακρίνεται από αυτή των οίνων που παράγονται με ζύμωση σε δεξαμενές — τη μέθοδο παρασκευής των αφρωδών οίνων. Εξάλλου, η Winzersekt είχε τη δυνατότητα, κατά τη διάρκεια μεταβατικής περιόδου οκτώ ετών, να εθίσει την πελατεία της στο ότι η «παραδοσιακή μέθο-

δος» ισοδυναμεί με τη «méthode champenoise» και με τον τρόπο αυτό να αποφύγει ενδεχόμενες απώλειες.

Επομένως, το Συμβούλιο προσπάθησε να συμβιβάσει κατά τρόπο δίκαιο, αφενός, τα συμφέροντα των παραγωγών που έκαναν εκ παραδόσεως χρήση της εν λόγω ενδείξεως και, αφετέρου, τη φροντίδα ενισχύσεως της προστασίας της ελεγχομένης ονομασίας «champagne» και της προστασίας των καταναλωτών.

37. Βάσει των σκέψεων αυτών, θεωρώ ότι η στάθμιση αυτή δεν είχε ως αποτέλεσμα υπέρμετρη παρέμβαση στην κατάσταση της Winzersekt.

38. Υπάρχει ακόμη το ερώτημα αν οι εν λόγω διατάξεις συνιστούν παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

39. Κατά πάγια νομολογία, η αρχή αυτή συνεπάγεται ότι οι όμοιες καταστάσεις δεν μπορούν να αποτελούν αντικείμενο διαφορετικής μεταχειρίσεως εκτός εάν η διαφορετική αυτή μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικώς [15].

Δεν αμφισβητείται ότι η απαγόρευση χρησιμοποιήσεως της εν λόγω ενδείξεως εφαρμόζεται σε όλους τους παραγωγούς αφρώδους οίνου της Κοινότητας εκτός εκείνων μεταξύ αυτών που παράγουν αφρώδη οίνο ως προς τον οποίο επιτρέπεται να χρησιμοποιείται η ονομασία προελεύσεως «champagne». Το γεγονός ότι επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται να φέρουν την εν λόγω ονομασία προελεύσεως αποτελεί ένα εντελώς αντικειμενικό στοιχείο που μπορεί να δικαιολογήσει μία διαφορετική μεταχείριση· επομένως, οι εν λόγω διατάξεις δεν συνεπάγονται παραβίαση της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.

40. Η απόφαση Codorniu κατά Συμβουλίου δεν μπορεί να μεταβάλει την εκτίμηση αυτή [16]. Στην εν λόγω υπόθεση επρόκειτο για μία ένδειξη η οποία είχε επιφυλαχθεί σε ορισμένη ομάδα μεταξύ του συνόλου των παραγωγών που τη χρησιμοποιούσαν εκ παραδόσεως, ενώ ο κοινοτικός νομοθέτης όφειλε να δικαιολογήσει την απαγόρευσή του για τους άλλους παραδοσιακούς χρήστες. Στην παρούσα περίπτωση, η χρησιμοποίηση της ενδείξεως «méthode champenoise» θα απαγορευθεί σε όλους τους παραδοσιακούς χρήστες.

Το γεγονός ότι ορισμένα κονιάκ επιτρέπεται να εξακολουθούν να φέρουν τις ενδείξεις που περιέχουν τη λέξη «champagne» όπως «fine champagne», «petite champagne» κ.λπ. επίσης δεν μπορεί να μεταβάλει το αποτέλεσμα.

15 — Βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση της 19ης Οκτωβρίου 1977, 124/76 και 20/77, Moulins de Pont-à-Mousson (Συλλογή τόμος 1977, σ. 535, σκέψη 17).

16 — Απόφαση της 18ης Μαΐου 1994, C-309/89, Codorniu κατά Συμβουλίου (Συλλογή 1994, σ. I-1853).

41. Επομένως, προτείνω το Δικαστήριο να απαντήσει στο ερώτημα που του υποβλήθηκε από το Verwaltungsgericht Mainz ως εξής:

«Από την εξέταση του υποβληθέντος ερωτήματος δεν προέκυψαν στοιχεία που να μπορούν να επηρεάσουν το κύρος του άρθρου 6, παράγραφος 5, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2333/92 του Συμβουλίου.»